

Stavanger
kommune

Sanseprosessering: Kartlegging – Sensory Profile 2

Sekine Skeie, ergoterapeut i fysio- og
ergoterapitjenesten Stavanger kommune

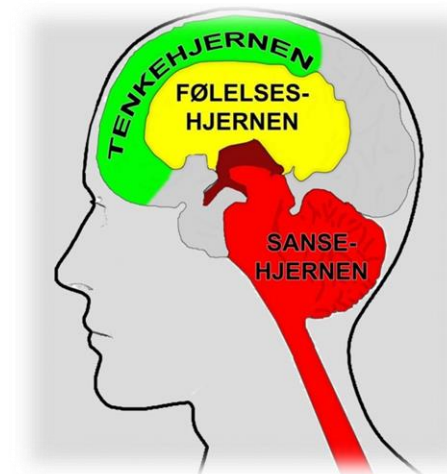
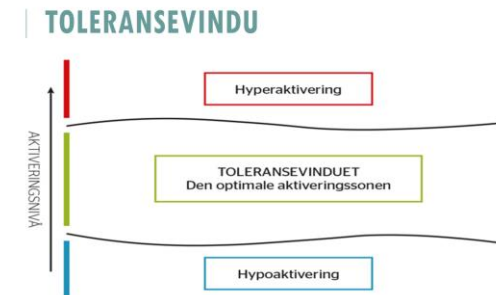
Sanseprosessering/sansebearbeiding

- Prosessering er "hjernens regulering av sin egen aktivitet" (Ayres 1979)
- Sanseprosessering er hjernens evne til å motta, tolke og respondere på sanseinntrykk fra omgivelser og kroppen.
- Det er hjernens måte å forstå verden rundt oss og hva som skjer inni oss – og om vi skal reagere på eller ignorere informasjonen

Begrepsavklaring: Sanseprosessering – Winni Dunn

- Sanseintegrasjon, sanseprosessering - sanseregulering
- Refererer til samme teori: Sensory integration theory v/ ergoterapeut Jean Ayres,
- **Winnie Dunn`s mål med intervensjon: tilrettelegge aktivitet og tilpasse miljø for å bedre mulighet for deltakelse**

Når sansesystemet ikke fungerer tilfredstillende...

- Flere årsaker til sanseprosesseringsvansker
- Noen grupper har en høyere risiko for utfordringer:
  - Premature
  - Lav fødselsvekt
  - Adhd/autisme
  - Personer med fysiske og kognitive funksjonsnedsettelse
- Defineres som en sanseprosesseringsvanske når det påvirker daglige aktiviteter og deltakelse i stor grad

Vi har 8 ulike sanser.....

Hjelper oss til å holde balansen og vite hvordan kroppen beveger seg

Hjelper oss til å kjenne hva som skjer inni kroppen

Er kroppens evne til å oppfatte egne kroppsdeler og bevegelser i rommet (muskel - og leddsans)

**Den røde boksen:
Regulering ved hjelp av
sanser og motorikk**

LUKTE PÅ

**KJENNE PÅ
(taktil sans)**

**GYNGE, SNURRE,
RULLE
(balansesansen)**

SMAKE PÅ

**DYP BERØRING
(taktil sans)**

LYTTE TIL

**LØPE, HOPPE, LØFTE
(muskel – og
leddsans)**

**GJERNE FLERE
SANSER SAMTIDIG
(sanserikdom)**

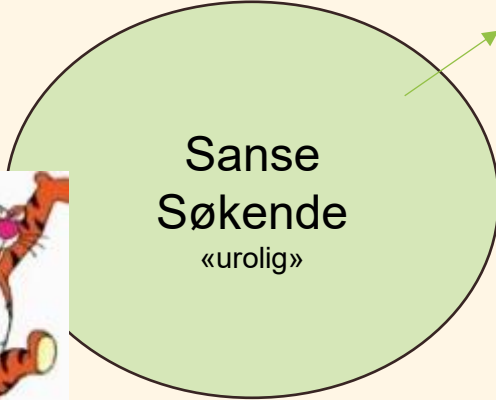
Dunn`s sensory profile

Utviklet av ergoterapeut Winnie Dunn på 1990 tallet

Har behov for sanseintrykk, men søker det ikke selv! Må «vekkes»

Høy terskel,
(Stor kopp)

Har behov for sanseintrykk og søker det ofte selv!

Passiv

Aktiv

Blir overveldet av sanseintrykk og trenger støtte til å redusere inntrykk

Lav terskel
(liten kopp)

Blir lett overveldet, unnviker eller kontrollerer sensorisk informasjon

Vansker kan vise seg ved.....

Høy terskel: Får ikke med seg beskjeder, liker mye lyd, hører ikke lyder i et miljø
Lav terskel: liker ikke høye lyder, blir lett distraheret av bakgrunnstøy

Høy terskel: Vil være i aktivitet, søker aktivitet
Lav terskel: blir fort kvalm, unngår disser, unngår karuseller, blir stresset av for mye bevegelse

Høy terskel: Kjenner ikke varme/kulde, «aldri» sulten, kjenner ikke at en blir sliten/trøtt, kjenner ikke igjen følelser, registrerer ikke metthet (spiser til en blir kvalm)
Lav terskel: Kjenner fort på smerter, blir fort sliten/trøtt, fryser fort

Høy terskel: beveger seg «hele tiden», urolig, klarer ikke å sitte stille, Klarer ikke å regulere kraft, alt går fort
Lav terskel: motorisk klumsete, koordinasjonsvansker, blir stresset av for mye bevegelse

Sensory profile (SP)

- Utviklet med bakgrunn i Duns modell
- Tilpasset skandinaviske forhold i et samarbeidsprosjekt mellom Norge, Sverige og Danmark
- Kartleggingsredskap som omsorgspersoner og lærere/barnehagepersonell skal svare på
- Ulike skjema tilpasset aldersgrupper: Infant, Toddlers, **child**, adolescent/Adult

Målgruppe for SP

- Brukes i kartlegging av barn som strever med å regulere sanseinntrykk
- Barnet som kartlegges må ha en sanseprosesseringsvanske i så stor grad at det hemmes i det daglige
- Målet er å kunne tilrettelegge for barnet i daglige aktiviteter
- Kan anvendes for barn med ulike utfordringer/diagnoser

IKON	NØGLE
	Auditivt
	Visuelt
	Aktivitetsnivå
	Smag/lugt
	Kropsstillinger
	Bevægelser
	Berøring
	Emotionelt/socialt

SCHOOL COMPANION
SENSORY PROFILE 2

Norsk versjon
Winnie Dunn, PhD, OTR, FAOTA

Spørreskjema til lærere
3-14 år

Beregning av barnets alder

År	Måned	Dag
Testdato		
Fødselsdato		
Alder		

Barnets fornavn: _____ Barnets mellomnavn: _____
 Barnets etternavn: _____
 Kjønn: Guttt Jente
 Ansvarlig utreder: _____
 Yrkestittel: _____
 Bevert av: _____ Klasse/rinn: _____
 Navn på skole: _____

Anslå hvor ofte du har kontakt med eleven:
 1 dag i uken 2 dager i uken 3 til 4 dager i uken Daglig Annet

Hvor lenge har du hatt kontakt med eleven?
 ≤ 6 måneder 7 måneder til 1 år 1 til 2 år 2 til 3 år 3 til 4 år 4 til 5 år > 5 år

INSTRUKSJONER

På de neste sidene finner du utsagn som beskriver hvordan elever kan oppføre seg i ulike situasjoner. Sett et kryss i den ruten som best beskriver hvor ofte eleven viser den aktuelle reaksjonen eller atferden, sammenlignet med jevnaldrende. Værligst svar på alle utsagnene og marker bare ett alternativ per utsagn.
 Bruk disse retningslinjene når du markerer svarene:
 Han/hun reagerer ...

Nesten alltid	på denne måten (90 % av tilfellene eller mer)
Ofto	på denne måten (75 % av tilfellene)
Halvparten av tiden	på denne måten (50 % av tilfellene)
Av og til	på denne måten (25 % av tilfellene)
Nesten aldri	på denne måten (10 % av tilfellene eller sjeldnere)
Ikke observert	Du har ikke observert det som beskrives hos eleven

ing

Almost Always	Frequently	Half the Time	Rarely	Almost Never
5	4	3	2	1

I speak loudly.

When I touch my child (and hearing is OK), I speak loudly compared to same-aged children (for example, dog barking).

... settings.

... ding my voice.

... as to escape from noisy settings.

... espond to own name.

AUDITORY Raw Score _____

ICON KEY

SK	Seeking
AV	Avoiding
SN	Sensitivity
RG	Registration
	No Quadrant

Klassifikasjonssystem

Utvalgt som faller 1 SD over eller under gjennomsnittet klassen som Mer enn de fleste andre henholdsvis Mindre de fleste andre. Resultat som faller 2 SD over eller under gjennomsnittet uttrykkes som Mye mer enn de fleste andre henholdsvis Mye mindre enn de fleste andre.

	Total Råskår	Persentil*	Mindre enn andre		Mer enn andre	
			Mye mindre enn de fleste andre	Mindre enn de fleste andre	Det samme som de fleste andre	Mer enn de fleste andre
Søker sanselintrykk	/40	**	0-----1	2-----16	17-----23	24-----40
Unnvikler sanselintrykk	/60	**	0-----1	2-----19	20-----27	28-----60
Sensoryk følsom	/55	**	0-----4	5-----21	22-----29	30-----55
Nedsatt registrering	/65	**	0-----3	4-----23	24-----33	34-----65
Auditiv bearbeiding	/35	**	0-----2	3-----13	14-----17	18-----35
Visuell bearbeiding	/35	**	0-----2	3-----15	16-----21	22-----35
Bearbeiding av berøring	/40	**	0-----1	2-----13	14-----19	20-----40
Bearbeiding av bevegelse	/40	**	0-----1	2-----16	17-----23	24-----40
Atferd forbundet med sensorisk bearbeiding	/55	**	0-----2	3-----19	20-----27	28-----55
Skolefaktor 1	/65	**	0-----2	3-----25	26-----35	36-----65
Skolefaktor 2	/50	**	0-----5	6-----19	20-----26	27-----50
Skolefaktor 3	/60	**	0-----2	3-----20	21-----28	29-----60
Skolefaktor 4	/45	**	0-----1	2-----15	16-----21	22-----45

*Persentilsvarende persentilverdi presenteres i kapittel 3 i manualsupplementet til Sensory Profile 2.

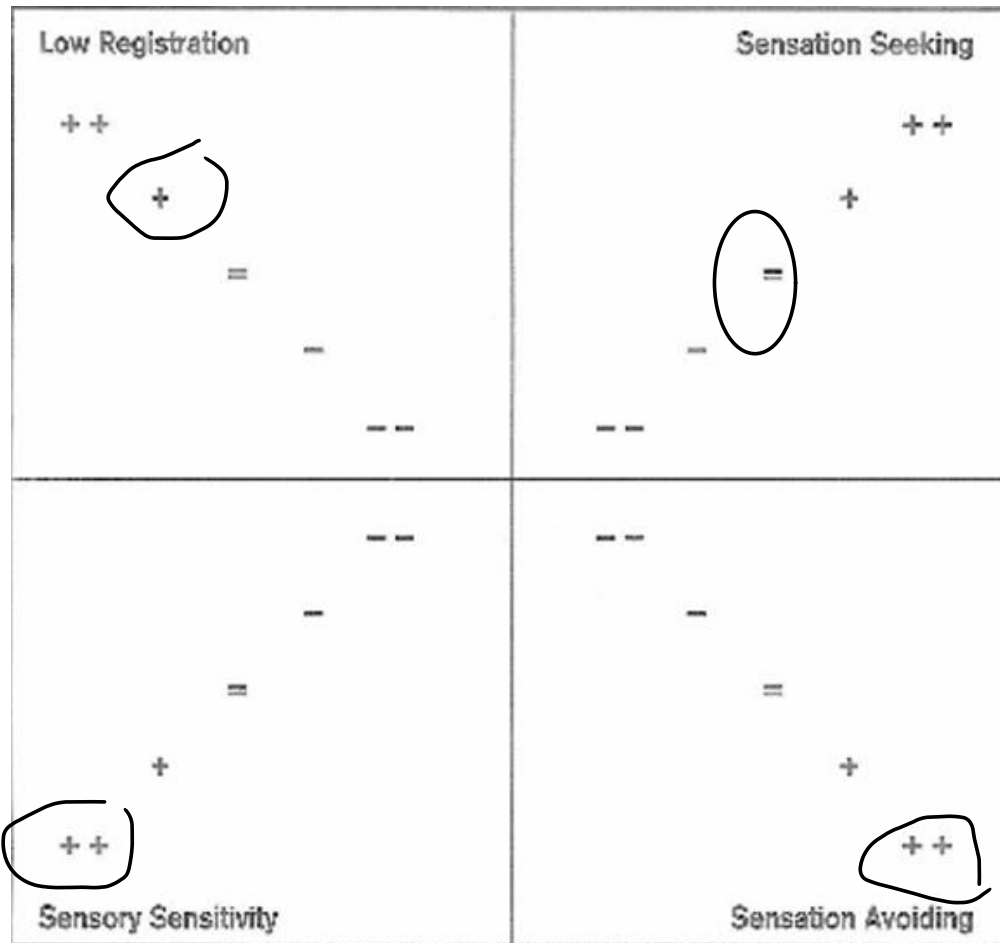
Beskrivelse av kvadrantene

Søker inntrykk	Reflekterer i hvilken grad barnet har en tendens til å søke sensorisk informasjon.
Unnvikler inntrykk	Reflekterer i hvilken grad barnet har en tendens til å unngå sensorisk informasjon.
Sensoryk følsom	Reflekterer i hvilken grad barnet har en tendens til å være følsom for sensorisk informasjon.
Nedsatt registrering	Reflekterer i hvilken grad barnet har en tendens til å være ubesvart om sensorisk informasjon.

Beskrivelse av skolefaktorene

Skolefaktor 1	Denne skolefaktoren reflekterer elevens behov for støtte i læringsmiljøet.
Skolefaktor 2	Denne skolefaktoren reflekterer elevens bevissthet og oppmerksomhet i læringsmiljøet.
Skolefaktor 3	Denne skolefaktoren reflekterer elevens grad av toleranse for sanselintrykk i læringsmiljøet.
Skolefaktor 4	Denne skolefaktoren reflekterer elevens grad av toleranse for berøring i læringsmiljøet.

Oppsummering score, Visuell profil

Nedsatt registrering

Mer enn de fleste andre

Visuell bearbeiding

- Trenger hjelp til å finne gjenstander andre ser

Oppmerksomhet forbundet med sensorisk bearbeiding

- Har problemer med å finne gjenstander (f.eks: sko i et rotete rom, blyant i en «roteskuff»)

Sansesøkende

Samme som de fleste andre

Oppmerksomhet forbundet med sensorisk bearbeiding

- Hopper fra det ene til det andre, slik at det går ut over aktiviteten

Sensorisk følsom

Mye mer enn de fleste andre

Auditiv bearbeiding

- Har vansker med å fungere i omgivelser med mye støy
- Kobler meg ut eller ser ut til å ignorere meg
- Ser ikke ut til å reagerer når jeg sier navnet

Visuell bearbeiding

- Foretrekker svak belysning

Bearbeiding av berøring

- Bli engstelig av å stå tett sammen med andre (kø)

Oppmerksomhet forbundet med sensorisk bearbeiding

- Har problemer med oppmerksomhet
- Bli lett distraheret fra det hun holder på med

Unnviker sanseinntrykk

Mye mer enn de fleste andre

Auditiv bearbeiding

- Reagerer sterkt på uventede eller høye lyder

Visuell bearbeiding

- Plages av sterkt lys(f.eks. unngår sollys gjennom bilvindu)

Bearbeiding av berøring

- Reagerer følelsesmessig eller aggressivt på berøring

Adferd

- Kan være sta eller lite samarbeidsvillig

Sosioemosjonelle responser

- Er følsom for kritikk og blir lett frustrert

	SENSITIV Følsom	AVOIDING Unngår	REGISTRATION Nedsatt registrering	SEEKING Sansesøkende
Miljø / rom	<ul style="list-style-type: none"> • Skjermet plass • Mindre grupper • Rolige omgivelser 	<ul style="list-style-type: none"> • Mulighet for å trekke seg unna • Forutsigbare rom 	<ul style="list-style-type: none"> • Tydelig struktur i rommet • Lite visuell "støy" 	<ul style="list-style-type: none"> • Rom for bevegelse • fikle ting
Overganger	<ul style="list-style-type: none"> • Forberedelse • Rolige overganger 	<ul style="list-style-type: none"> • Valg om når/hvordan delta • Gradvis overgang 	<ul style="list-style-type: none"> • Tydelige signaler/musikk i overganger • Gjentakelse/repetisjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse i overgang/Musikk i overganger • Praktiske oppgaver
Instruksjon / læring	<ul style="list-style-type: none"> • En beskjed av gangen • Lav stemme 	<ul style="list-style-type: none"> • Forutsigbarhet • Avtaler på forhånd 	<ul style="list-style-type: none"> • Klare nøkkelord • Visuell støtte 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiv læring • Bruk av kropp før og etter krav om konsentrasjon
Samspill / gruppesituasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Fast plass i gruppe • Voksenstøtte 	<ul style="list-style-type: none"> • Mulighet for pauser • Små grupper 	<ul style="list-style-type: none"> • Direkte henvendelse • Sjekk respons 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturert rolle i gruppa
Regulering / pauser	<ul style="list-style-type: none"> • Rolige pauser • Stillhet / hvile 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvvalgte pauser • En Trygg base 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiverende pauser • Bevegelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Planlagt sanseinput • "Tunge" aktiviteter
Voksenrolle	<ul style="list-style-type: none"> • Observere tidlige tegn • Dempe krav 	<ul style="list-style-type: none"> • Respektene grenser • Gi kontroll 	<ul style="list-style-type: none"> • Minne, støtte, forklare 	<ul style="list-style-type: none"> • Styre og kanalisere behov
Typisk fallgruve	Blir oversett fordi barnet "tilpasser seg"	Tolkes som rigid/sta	Tolkes som uinteressert/lat	Tolkes som grenseløs/urolig
Tiltaksprinsipp	Redusér sansemengde	Gi forutsigbarhet og valg	Øk tydelighet og input	Gi riktige sanseerfaringer

Erfaringer...

- Strukturert kartleggingsredskap som møter utfordringer
- Henvendelser og samfunnsutfordringer
- Økt forståelse/kunnskap for utfordringer/reaksjoner
- Fanger opp vansker i daglige aktiviteter på barnets arenaer
- Kartlegging og felles språk sammen med foreldre, pedagoger
- Strukturert Mål, plan og tiltak

«Nå forstår vi hvorfor han reagerer som han gjør»

«Det gir så mening nå»

«før ble jeg irritert, nå skjønner jeg hvorfor»

«Jeg har tenkt at det er stille, og sagt nei til headset!»

«Det er lettere å komme på tiltak nå, når jeg vet hvorfor»

Kilder

- Dunn, Winnie, (2009). *Living Sentionally, understanding your senses*. Jessica Kingsley
- Sparholt, U, (2024). Sensory Profile. I H. Stegger & T, Møllegaard (Red.), *Pædiatri-indersøgelsesredskaper for ergoterapeuter og fysioterapeuter* (kap. 7). Gads forlag.
- Miller, Lucy, (2014) *Sensational Kids: Hope and Help for children with Sensory Processing disorder(SPD)*. Tarcher
- Nilsen, A., Bundgaard (red.) (2023). *Praksisbog om autisme for ergo- og fysioterapeuter*. (Kap.3 og 5).
- Næss Johannessen & K., Bakken, Ann-Karin. (2020). *Fra Uro til ro*. Gyldendal
- www.pearsonclinical.no *Sensory Profile 2*